

MADEN İŞLETMELERİNDE PATLAYICI MADDE KULLANIMI VE PATLAYICI MADDE SUÇLARI (TCK m.174)

Av. Prof. Dr. Mustafa TOPALOĞLU

Yer altı ve yer üstü maden ocaklarında, tünel açımının, kazı, yol ve baraj yapımlarında ayrıca yer üstü inşaat işletmelerinde gerek üretim, hazırlık gerekse ilerleme ve yapım aşamasında iş makineleri ile kayaların parçalanması ve gevşetilmesi teknik ve/veya ekonomik nedenlerle mümkün olamadığında, kaya parçalama işi kimyasal patlayıcı maddeler kullanılarak patlatma yöntemi ile yapılmaktadır. Ancak patlatma; bir berhava etme, yok etme işi olmayıp kontrollü biçimde gerçekleştirilmesi gerekli, zorunlu ve tehlikeli bir işlemdir. Özellikle açık işletmeler de kaya veya cevher kazısının zemin sertliğine (dayanımına) göre, doğrudan kazı yapılamaması durumunda, bu işlerde çalışan iş makinelerinin ekonomik bir şekilde kazı yapabilmesi ve işlerin hızlı bir şekilde sürdürülebilmesi için patlatma işlemlerine gerek duyulmaktadır. Patlatma işlemleriyle, azami miktarda kayaç parçalanması ve bu esnada minimum düzeyde çevreye rahatsızlık vermek amaçlanmaktadır. Patlatma işlemlerinin kullanımı ile teknik verimliliğin artması, iş makineleri performanslarında iyileştirilmesi, ardışık faaliyetlerin organizasyonunda kolaylığı, uygun niteliklerde malzeme temini, zamanın etkin kullanımı hedeflenmektedir.

Maden sahasında kullanılan patlayıcı maddeler, bileşimlerinde enerji veren, oksijen taşıyan, yanıcı vb. değişik özellikte maddeler olan kimyasal bileşiklerden oluşan tehlikeli maddelerdir. Tehlikeli maddeler, dikkatsizlik ve kazalar sonucunda çevre güvenliğini, hayvanları, insanları ve genel güvenliğini tehlikeye düşürme riski taşımaktadır. Tehlikeli/patlayıcı maddeler, sanayinin hemen her kolunda ürün döngüsü dâhilinde karşımıza hammadde olarak üretim sürecine yardımcı nitelikte ürün sıfatıyla ya da direkt ürün veya atık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu maddelerin taşınması, üretimi, muhafazası, kullanımı, depolanması gibi konularda, risklerin doğmaması veya doğabilecek risklerin azaltılması için mevzuat belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

Niteliği itibariyle topluma zarar verme tehlikesi yaratan maddelerle ilgili faaliyetlerin izinsiz olarak yürütülmesi suç olarak düzenlenmiştir. Patlayıcı madde kullanımına yönelik Türk Ceza Kanunu (TCK) m.174 hükmünde Tehlikeli Maddelerin İzinsiz Olarak Bulundurulması veya El Değiştirmesi Suçu öngörülmüş bulunmaktadır. TCK m.174, önemli miktarda tehlikeli maddenin toplumun genel güvenliğini tehlikeye atılmasını cezalandırmaktadır.

1.Patlayıcı Maddeler, Satın Alımı, Kullanımı ve Depolanması

1.1.Patlayıcı Maddeye İlişkin İkincil Mevzuat

Türkiye’de; av ve taş barutlarının, lağım patlatmakta kullanılan patlayıcı maddelerin ve bunların fitil, kapsül, ateşleme aletleriyle malzemelerinin, nişan, tüfek ve tabanca fişeklerinin, şenlik fişeklerinin, havai fişeklerin, maytapların ve benzerlerinin, dolu veya boş av fişekleriyle bunların hazırlanmasında kullanılan tapa, kapsül gibi av malzemesinin, av saçmasının ve av kurşunlarının, potas güherçilesinin, üretilmesi için iş yeri kurulması ve işletilmesi, üretilen maddelerin ambalajlanması, taşınması, saklanması, depolanması, ithali,

satışı, kullanılması, yok edilmesi, denetimi, yivsiz av tüfeklerinin, hava ve gaz basıncı ile çalışan ateşsiz nişan tüfek ve tabancalarının ve bunların parçalarının ithali ve alınacak güvenlik önlemlerine ilişkin usul ve esaslar, 87/12028 numaralı Bakanlar Kurulu kararı ile tebliğ edilmiş olan Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, 87/12028 numaralı Tüzük başta olmak üzere; çeşitli mevzuat hükümleri doğrultusunda; yoruma muhtaç durumları açıklığa kavuşturmak, uygulamada oluşan tereddütleri gidermek, uygulamayı kolaylaştırmak amacıyla İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından oluşturulan, Bakanlık Genelge No:2013/13, “Patlayıcı Maddeler Birleştirilmiş Genelgesi” 22.03.2013 tarihinde yayınlanmıştır.

1.2. Patlayıcı Maddeler

Patlayıcı madde; oluşumu sırasında dışarıdan ısı soğuran, uygun şartlarda patlama özelliğine sahip bileşik veya karışım ya da bozulması sırasında, çok hızla ve büyük niceliklerde ısıveren, tutuşturma, vurma ve başka etkilere karşı duyarlı bileşik olarak tanımlanmaktadır. Hangi maddelerin patlayıcı madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiği hususu 87/12028 numaralı Tüzük m.2’de öngörülmüştür. 87/12028 numaralı Tüzük m.2

“Bu Tüzükte;

A - Patlayıcı maddeler, şiddetli bir kimyasal reaksiyonla parçalanarak, ani yüksek sıcaklıkla birlikte büyük hacimlerde gaz haline dönüşebilen maddelerden olan;

1 - Dumansız av barutu, kara av barutu, taş barutu,

2 - (Değişik: 4/5/1999 - 99/12746 K.) Dinamitler ve emülsiyon patlayıcılar.

3 - (Değişik: 4/5/1999 - 99/12746 K.) Patlayıcı madde olarak kullanılan: içeriğinde % 34.5 (yüzde otuz dört nokta beş) ve üzeri nitrojen (azot) ve % 02 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren anfo (hazır amonyum nitrat ve fuel-oil karışımları). % 02 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren potas güherçilesi (potasyum nitrat) ve % 2 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren sodyum nitrat.

4 - Ateşleme fitilleri,

5 - Dinamit kapsülleri,

6 - Her türlü av kapsülleri,

7 - (Değişik: 4/5/1999 - 99/12746 K.) Sağırlaştırılmış (plastifiye edilmiş) olanlar dışında % 12.6 (yüzde oniki nokta altı) ve daha fazla azot içeren ve % 25 (yüzde yirmi beş) den az oranda su veya alkolle ıslatılmış olan her türlü nitroselülozlar,

8 - Nitrogliserin,

9 - Her türlü piroteknik mamüller,

10 - 3763 sayılı Türkiye’de Harp Silah ve Mühimmatı Yapan Hususi Sanayi Müesseselerinin Kontrolü Hakkında Kanun kapsamında bulunan ve harp silah ve mühimmatı olarak kullanılabilecek olanlar dışında kalan bütün patlayıcı maddeler

B - Piroteknik mamüller,

1 - El maytabı ve çanak maytabı gibi her türlü maytaplar,

2 - Şenlik, işaret, aydınlatma fişekleriyle veri işaret fişekleri, havai fişekler, patlaklı ve yıldızlı roketler ve demiryollarında uyarı amacıyla kullanılan kestane fişekleri gibi her türlü fişekler ve roketler,

3 - Sinyal, gök yıldızlı ve kestaneli bombalar, renkli ve renksiz duman ve sis bombaları ile hakem bombası ve yer topları gibi her türlü piroteknik bombalar,

4 - Ateş çemberi, rozet güneşi, kayaş güneşi gibi her türlü döner mamüller,

5 - Altın veya gümüş yağmuru, romen kandili, serpantin, mızrak, çin ateşi gibi diğer şenlik malzemeleri,

6 - Oyun ve eğlence aracı olan;

a - İçinde taneli karabarut bulunan kurbağa ve böcek şeklindeki eğlence malzemesi,

b - Adi firfir maytapları, çiçek yağmuru saçan maytaplar, ispanyol maytapları, şenlik mumları gibi klorat ve fosfor karışımıyla üretilen patlayıcı oyuncak malzemeleri,

c - Şerit halindeki kağıt kapsüller, oyuncak tabanca mantarları, mukavva kapsülleri,

C - Av malzemesi, her türlü dolu ve boş av fişekleri, saçma ve kurşunlar, bunların hazırlanmasında kullanılan her türlü av kapsülleri ve parçaları,

D - Nişan tüfek ve tabanca mermileri, hava ve gaz basıncıyla çalışan ateşsiz, namluları yivli veya yivsiz olan Türk standartlarına ya da uluslararası standartlara uygun nişan tüfek ve tabancalarına ait mermiler,

E - İşyerleri, bu Tüzük kapsamına giren maddelerin üretildiği ve işlendiği yerler, anlamında kullanılmıştır." şeklinde bir düzenlemeye yer vermiştir.

1.3. Patlayıcı Madde Satın Alma İşlemleri ve Kullanma

87/12028 numaralı Tüzük m.118 hükmünde gerçek ve tüzel kişilerin patlayıcı maddeyi nasıl satın alacakları ve kullanacakları düzenlenmiştir. Buna göre, patlayıcı madde satın almak ve kullanmak isteyen kişi ve kuruluşlar ikametgâhlarını, işlerini veya sanatlarını, patlayıcı maddeyi hangi işte ve nerede kullanacaklarını bildiren beyanname ve 87/12028 numaralı Tüzüğün 118. maddesinde belirtilen belgeleri ekledikleri bir dilekçeyle başvurarak patlayıcı maddelerin kullanılacağı il valiliğinden satın alma ve kullanma izin belgesi almak zorundadırlar.

87/12028 numaralı Tüzüğün 118. Maddesinde patlayıcı madde satın alma ve kullanma sorumluluğu:

-Tüzük hükümlerine göre verilmiş ateşleyici yeterlik belgesini edinmiş, patlayıcı maddeleri kullanacak kişilere (*ateşleyici personel*) ve

-Patlayıcı madde işi ile uğraşacak gerçek ve tüzel kişilerin temsile yetkilileri ile ateşleyicilerinin sorumluluğu üstlenen kişilere (*ruhsat sorumlusu*)

verilmiştir.

1.4. Patlayıcı Maddelerin Depolanması

Patlayıcı maddelerin depolanması ile ilgili hususlar Tüzüğün Yedinci Kısım Birinci Bölümünde belirtilmiştir. İlgili kısımda yer alan hükümler aşağıda özetlenmiştir.

“Depolama İzin Belgesi:

Bu Tüzük kapsamına giren patlayıcı maddeleri kullanmak veya satmak üzere depolayacak olanların valiliklerden patlayıcı madde depolama izin belgesi almaları zorunludur. (Tüzük Madde 82)

Satıcı, Depolayıcı ve Tüketicilerin Gruplandırılması:

İzin belgelerinde belirtilen, en yüksek miktarlara göre patlayıcı maddeleri kullanacak ve satacak olanlar üç gruba ayrılmıştır:

Birinci grup: Perakende satıcılar, kuyucular ve az miktarda patlayıcı madde kullananlar. Bunlar depo kurmak zorunda değildirler.

İkinci grup: İki tondan az patlayıcı madde depolayacak olan satıcılar, taş ocakları, çimento fabrikaları, küçük maden ocakları işleticileri, kanal açma, tarıma elverişli saha hazırlama işlerini yüklenenler gibi tüketiciler.

Üçüncü grup: İki ton ve daha çok patlayıcı madde depolayacak olan satıcı ve tüketicilerle, maden işletmeleri ve stok amacıyla kurulmuş büyük dağıtım merkezleridir. (Tüzük, Madde 83)”

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, depolanacak patlayıcı madde miktarlarına göre depolama grupları oluşmaktadır. Belirtilen, 2. ve 3. gruplara dâhil olan satıcı ve tüketicilerle ilgili olan 87/12028 numaralı Tüzük hükmü aşağıda özetlenmiştir.

“İkinci ve üçüncü gruba dâhil satıcı ve tüketiciler depo kurmak zorundadırlar. Satıcılar dışında bu gruplara dâhil olanlar, işin geçici olması halinde, izin belgeli bir depo sahibinden (depo muvafakati almak suretiyle) depo kiralayabilirler. Kira sözleşmeleri, kamu kuruluşları arasında yapılanlar dışında noter önünde yapılır.

Bu kiralama işleminde kiralanan söz konusu deponun kapasitesinin belli bir kısmıdır. Kiralama sonrasında deponun ruhsatta belirtilen kapasitesi aşılamaz.”

Satış yapılacak yer ile deponun aynı illerde bulunması durumunda ve patlayıcı maddelerin taşınmasının güvenlik yönünden risk oluşturmaması durumunda, patlayıcının kullanılacağı alanda depo kurulması zorunluluğu oluşmadan, aynı il sınırlarında bulunan depolardan patlayıcı madde temin edilebilmektedir. Bu durum, “Patlayıcı Maddeler Birleştirilmiş Genelgesi” kapsamında 3.3. numaralı başlık altında açıklanmıştır. Buna göre,

“Patlayıcı maddelerin taşınması işleminde güvenlik yönünden herhangi bir risk bulunmaması halinde talep sahipleri herhangi bir patlayıcı madde deposundan kiralama ya da muvafakat alma yoluyla ihtiyaçlarını gidebileceklerdir.

Gerekli belgelerin (izin belgesi örneği, fatura vb.) deponun bulunduğu ildeki kolluk kuvvetlerine ibrazı halinde de Taşıma İzin Belgesi düzenlenerek patlayıcı maddelerin sevkiyatına başlanabilecektir.”

şeklinde belirtilmiştir.

1.5. Patlayıcı Maddelerin Sarf Edilmesi

Satın alınan patlayıcı maddelerin kullanımı ile ilgili olarak “Patlayıcı Maddeler Birleştirilmiş Genelgesi” kapsamında 1.9. numaralı başlık altında ifade edilen “Sarf Beyanı” aşağıdaki gibidir.

“Sarf beyanı; Patlayıcı Madde Satın Alma ve Kullanma İzin Belgesi ile tahsis edilen patlayıcı maddelerin, izin verilen yerde usulüne uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının tespiti amacıyla tanzim edilen belgelerdir.

Sarf beyanları; patlayıcı maddeleri bizzat kullanan Ateşleyici Yeterlilik Belgesi sahibi şahısla birlikte, geçerli Güvenlik Belgesi olan sorumlu en az iki şahıs (nakil görevlisi, patlatma yapılan yerden sorumlu mühendis, fenni nezaretçi, teknik nezaretçi, daimi nezaretçi, izin belgesindeki sorumlu kişi) tarafından imzalanacak ve sarf beyanları her patlatma için ayrı ayrı düzenlenecektir.

Kullanılan patlayıcı maddelerin çeşitleri (anfo, dinamit, kapsül, fitil vb.) ve miktarları patlayıcı maddenin cinsine göre uygun ölçü birimi (kilogram, adet, metre vb.) kullanılarak hem sayı hem de yazı ile belirtilecek, patlatma tarihi ve saati bulunacak ve ateşleyicinin sarf beyanında yer alan bilgiler ayrıca 84/8428 karar sayılı Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük ’ün 25. maddesinde belirtilen kendi özel tüketim defterinde de kayıt altına alınacaktır.”

2. Tehlikeli Maddelerin İzinsiz Olarak İmal Edilmesi, Bulundurulması ve Kullanılması Suçu

Tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma, el değiştirme veya nakletme suçu; 5237 sayılı TCK’nın “Topluma Karşı Suçlar” kısmında, “Genel Tehlike Yaratan Suçlar” bölümünde TCK m.174’de yer almaktadır. Suç, önemli miktarda tehlikeli maddenin toplumun genel güvenliğini tehlikeye atmasını cezalandırmaktadır. TCK m. 174/1 uyarınca **“Yetkili makamlardan gerekli izni almaksızın, patlayıcı, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeyi imal, ithal veya ihraç eden, ülke içinde bir yerden diğer bir yere nakleden, muhafaza eden, satan, satın alan veya işleyen kişi, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Yetkili makamların izni almaksızın, bu fıkra kapsamına giren maddeleri imal etmek, işlemek veya kullanmak amacıyla, gerekli olan malzeme ve teçhizatı ithal eden, ihraç eden, satışa arz eden, başkalarına veren, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi de aynı ceza ile cezalandırılır.”**

Bu madde hükmü ile topluma zarar veren ve tehlike oluşturan nitelikteki maddelerin kontrol altına alınabilmesi için, üretimi, satışı ve nakli her hukuk sisteminde izne tabi kılınmıştır. Niteliği itibarıyla topluma zarar verme tehlikesi yaratan maddelerle ilgili faaliyetlerin izinsiz olarak yürütülmesi suç olarak düzenlenmiştir. Yasaklanan bu eylemlerin icra edilmesinin toplum için bir tehlike yarattığı kabul edilmiştir ve eylemin ayrıca bir zarar vermesi aranmamıştır. Bu nedenle suç, **genel tehlike suçu** vasfındadır. Bunun yanında tehlikenin belirli veya belirsiz kişiler yönünden somutlaşması da şart değildir. Dolayısıyla suç, **soyut tehlike suçu** olarak kabul edilir.

TCK m. 174/2 “ *Bu fiillerin suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*”

TCK m. 174/3 “*Önemsiz tür ve miktarda patlayıcı maddeyi satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında, kullanılış amacı gözetilerek, bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*”. Bu düzenleme ile özellikle köy veya kırsal alanlarda yaşayan insanların çeşitli meşru ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, önemsiz tür ve miktarda patlayıcı madde satın alması, kabul etmesi veya buldurması halleri göz önünde bulundurularak, hükmedilecek cezada önemli ölçüde indirim yapılabilmesi konusunda mahkemeye takdir yetkisi tanımaktadır. Özellikle maden işletmelerinde kullanım amacı da gözetilerek kimyasal madde kullanılarak yapılan el yapımı patlayıcıyla işlenen suç bu fıkra kapsamında değerlendirilmelidir.

TCK m. 174, toplumu genel tehlikelere karşı korumak amacıyla tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması veya el değiştirmesini suç saymıştır. Ancak, her ne kadar soyut bir tehlike aransa da, bu soyut tehlikenin de somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmekte ve her izinsiz tehlikeli madde buldurma peşinen hukuksal değeri ihlal etmeye elverişli bir hareket olarak kabul edilmemelidir. Zira tehlike suçlarında görünüşte tipik eylemin hukuksal değer bakımından tehlike yaratması anlamında ihlali, yani eylemin tehlike bakımından elverişliliği aranır. Bu minvalde, bu suçlarla önlenmek istenen neticeyi yaratmaya elverişli olmayan eylem, tipik eylem değildir.

Elverişlilik veya uygunluk, suçun oluşması için yapılan hareketin somut olayda önlenmek istenen asıl neticeyi doğurmaya elverişli olması gerektiği anlamına gelir. Soyut tehlike normları önemli hukuksal değerlerin güvenlik alanını tehlikeye düşüren hareketleri yasaklamaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, soyut tehlike suçu olan ruhsatsız silah buldurma suçu bakımından da **eylemin tehlike/hukuksal değer ihlali bakımından elverişliliğini** aramıştır: “*aralarında alışveriş ihtilafı bulunan köy muhtarının kendisine sürekli gözdağı vermesi nedeniyle (...) tanımadığı bir şahıstan (...) bir tabanca alıp geldiğini, bu silahı 3 gün süre ile üzerinde taşıdığını, o günlerde köy kahvesine gelip arama yapan jandarmalardan kaçırmak amacıyla tabancayı yakınında bulunan bir sandalyenin altındaki tel ile yapılmış raf gibi bölüme koyarak sandalyeyi kendisinden uzaklaştırmak suretiyle sakladığını, bu süre içinde tabancanın kalan borcunu ödeyemeyeceğini anlayınca, silahı gibi sahibine iade ettiğini söylemesi üzerine hakkında dava açılmış (...). Ruhsatsız tabanca taşımak veya buldurmaktan mahkûmiyet hükmü kurulabilmesi silahın kullanıma ve atışa elverişli olduğunun saptanmasına bağlıdır.*”

Ceza Genel Kurulunun duraksamasız uygulamaları bu doğrultudadır. (...) Bu durumda, ele geçmeyen ve üzerinde bilirkşi incelemesi yaptırılması olanağı bulunmayan silahın kullanıma ve atışa elverişli olduğu en azından kuşku bulunmaktadır. Mahkemenin kabulü varsayımdan ibarettir. Varsayım dayalı olarak mahkûmiyet hükmü kurulamaz. Bu itibarla, Yerel Mahkeme direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.”

Bu bağlamda “tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma” suçunun tipik unsurlarının oluşup oluşmadığının tespiti önem arz etmektedir. Bu bağlamda anılan mevzuatlar ve bilimsel veriler ışığında ilgili patlayıcı maddelerin bulundurulmasının TCK m. 174 ile korunan hukuksal değeri ihlale elverişli olup olmadığı değerlendirilmesi gerekmektedir.

2.1. Suçun Maddi Unsurları

TCK m.174/1 hükmünde düzenlenen suç; yetkili makamlardan gerekli izni almaksızın, patlayıcı maddeleri imal, ithal veya ihraç etme, ülke içinde bir yerden diğer bir yere nakletme, muhafaza etme, satma, satın alma veya bu maddeyi işleme şeklinde bir fiil ile işlenebilir.

Tehlikeli maddelere yönelik olarak kanunda sayılan bu hareketlerden herhangi biri suçun oluşumu için yeterlidir. Failin, bu hareketlerden birden fazlasını işlemesi, ürettiği tehlikeli maddeyi yurt içinde nakledip, muhafaza edip, sonra da satması halinde de tek suçun oluştuğu kabul edilmektedir.

2.2. Suçun Önemsiz Miktar ve Türdeki Patlayıcı Madde Hakkında İşlenmesi

Kanun koyucu, TCK m.174/3 hükmünde, önemsiz tür ve miktardaki patlayıcı maddelerin yaratacağı tehlikenin düşüklüğünü ve bu tür maddelerin genelde kırsal kesimdeki insanların meşru bazı faaliyetlerinde kullanılıyor olması gerekçeleriyle, suçun hafif şeklini düzenlemiştir.

Önemsiz tür ve miktarda patlayıcı maddeyi satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında kullanılış amacı gözetilerek bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Cezanın alt sınırı, TCK 49/1. madde uyarınca bir aydır.

Bu suçun hareket ögesini, önemsiz tür ve miktarda patlayıcıyı; satın almak, kabul etmek veya bulundurmak fiillerinden herhangi biri oluşturur. Patlayıcı maddeyi kabul etme hareketinin bu suçu oluşturabilmesi için sadece tarafların anlaşmaları yeterli olmayıp, patlayıcı maddenin fiilen teslim alınması gerekmektedir.

2.3. Suçun Manevi Unsuru

TCK m.174 hükmünde düzenlenen suç, kasten işlenebilir, taksirle işlenemez. Madde hükmünde saik ve maksat öngörülmediğinden özel kast aranmaz; genel kast yeterlidir. Genellikle doğrudan kast ile işleniyor olsa da olası kast ile işlenmesinin de mümkün olduğu kabul edilmektedir

2.4. Suça Teşebbüs ve İştirak

TCK m.174’de öngörülen suç, soyut tehlike suçu niteliğinde olduğundan suçun işlenmesi için gerekli icra hareketlerinin kısımlara bölünebildiği hallerde suça teşebbüs de mümkündür. Burada hazırlık hareketlerine de dikkat etmek gerekir. Örneğin el yapımı patlayıcı maddeyi oluşturmak için kimyasal maddelerin satın alınması, imal eylemine başlanmadığı için hazırlık hareketidir ve dolayısıyla suç oluşturmaz. Ancak patlayıcı imal fiiline başlanıp, patlayıcı düzenek tamamen kurulmadan fail yakalanırsa, icra hareketlerine başlanıldığı için TCK m.174’de öngörülen suça teşebbüs söz konusu olur.

Patlayıcı madde suuna iştirak konusunda TCK’nun iştiraki düzenleyen genel hükümleri uygulanır. 765 sayılı eski Türk Ceza Kanununun 264.maddesinde yer alan “aracılık etme” fiili, yeni TCK m.174.madde kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle, tehlikeli madde suçlarına aracılık fiilinin suça iştirak kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir.